

(Orosz István, Kampis Miklós, Rófusz Ferenc, Fekete György, Kunkovács László, Budai Ilona, Lator László, Kásler Miklós és Vashegyi György)

Pesti Vigadó, 2018. november 5. - **Hét alkotó lett a nemzet művésze 2018-ban:** Budai Ilona népdalénekes; Fekete György belsőépítész (a Magyar Művészeti Akadémia tiszteletbeli elnöke); Kampis Miklós építőművész; Kunkovács László fotóművész, néprajzkutató; Lator László költő, műfordító, esszéista; Orosz István grafikusművész és Rófusz Ferenc animációsfilm-rendező.

A díjakat az MMA köztestület születésnapján, november 5-én, a Magyar Művészeti Akadémia székháza, a Pesti Vigadó Dísztermében adta át Vashegyi György MMA-elnök és Kásler Miklós miniszter.

Kásler Miklós, az emberi erőforrások minisztere az átadó ünnepségen kiemelte: „magyarságunk számos más nemzettel ellentétben azért nem veszett el a történelem viharában, mert különös és erős önazonosság-tudattal rendelkezik, amely képes ellenállni minden erőszakos külső hatásnak”. Hozzátette: „ennek az életszemléletnek a legfőbb gyökerei az ősi és a keresztény hagyományunk, a nyelvünk, Istenbe vetett hitünk, egymás szeretete és tisztelete, kultúránk, művészetünk és irodalmunk”. A miniszter azt hangsúlyozta, hogy nem lehetnénk magyarok, ha nem lenne magyar identitásunk, ha nem lenne lelkünk és gondolatvilágunk szerves része Vörösmarty lírája, Munkácsy festményei, Jókai regényei, Liszt és Kodály dallamai, Kós Károly épületei. A történelemtudatunk is teljesen más lenne például Gárdonyi Géza Egri csillagokja, vagy Márai Sándor Mennyből az angyal című verse nélkül. A magyar művészet olyan kimagasló

alkotókkal és alkotásokkal rendelkezik, amelyekre méltán lehetünk büszkék – emelte ki, hozzáfűzve: a művészet egyik célja nemzetünk hagyományainak, történelmünknek, érzésvilágunknak és életszemléletünknek a méltó feldolgozása.

A Nemzet Művésze díjat az MMA kezdeményezésére alapította 2013-ban az Országgyűlés a magyar művészeti élet kimagasló teljesítményt nyújtó, elismert képviselőinek személyes megbecsülése, méltó életkörülményeinek biztosítása céljából. A díj odaítéléséről a Nemzet Művésze díj Bizottság dönt, a testületet 11 Kossuth-díjas művész alkotja. A Nemzet Művésze elismerés a színházművészet, az irodalom, a zeneművészet, a képzőművészet, a filmművészet, az építőművészet, a táncművészet, az iparművészet, a fotóművészet, a népművészet és a cirkuszművészet alkotóinak adományozható, a címet egyidejűleg legfeljebb 70 művész viselheti.

A díjazottak névsora és az ünnepségen elhangzott rövid laudációja:

Budai Ilona népdalénekes – Népművészet díjkategóriában

„Az éneklés a lélek vállalkozása, aki énekel, az kétszeresen imádkozik” – tartja Budai Ilona, aki kiemelkedő pályafutása során előadóművészként és pedagógusként is elhivatottan szolgálja nemzeti műveltségünk gyarapítását.

A népdalok iránti szeretetét a szülői házból hozta örökölni, pályaválasztását azonban gimnáziumi magyartanára határozta meg. Asbóth Mártával minden szabad percében népdalokat tanulva sorra nyerte a vetélkedőket, majd a Röpülj páva országos népdalversenyen az első díj mellett elnyerte Kodály Zoltánné különdíját, s itt találkozott Halmos Bélával és Sebő Ferencsel, akikkel a táncművész mozgalom néven ismert népzenei megújulás meghatározó személyiségeivé váltak. Az Óbudai Népzenei Iskola népi ének tanáraként, népzenei táborok szervezőjeként, és népdaltanító műsorok vezetőjeként ismerteti, s szereteti meg a népdalok világát, valamennyi korosztállyal.

Az oktatás mellett csaknem száz népmesét is összegyűjtő, óvodapedagógus végzettségű művésznő – akinek ma már tanítványai indulnak rangos vetélkedőkön – úgy tartja, hogy hiteles és eredményes az a tanár lehet, aki Istentől kapott tehetsége és hangja mellett kellő alázattal bír: így bármilyen nehézségű is a népdal, tovább tudja azt adni.

Budai Ilona élete céljának tekinti a magyar kultúra szolgálatát, a hagyományok, a népi kultúra gazdagságának, színességének megőrzését és továbbadását. Ezt tette és teszi fáradhatatlanul a mai napig kis falvakban és nagy városokban, iskolákban, színháztermekben és templomokban, itthon és szerte a világban.

A Magyar Művészeti Akadémia Nemzet Művésze díj Bizottsága a Nemzet Művésze címet adományozza, népművészet művészeti területen Budai Ilona Kossuth-díjas népdalénekes részére, az autentikus magyar népi kultúra ápolásának, valamint előadóművészként értékkeremtő gyarapításának, és generációkat kiművelő oktatói munkájának elismeréseként és

megbecsüléseként.

Fekete György belsőépítész – Iparművészet díjkategóriában

„Köszönöm kezeim képességeinek kiteljesítését, és a szellem embereinek, hogy a lét nagy kérdései iránti figyelmemet felkeltették és számon is kérték, azokban a létfontosságú órákban, amikor tetteikkel kellett bizonyítani a szándékaim tisztességét.”

Fekete György a kitüntetéses belsőépítész diploma megszerzése után mestere, Gárdos Lajos, majd saját műtermében önállóan készíti oktatási, kereskedelmi, egészségügyi, igazgatási, kulturális létesítmények belsőépítészeti terveit.

Jelentős nemzetközi és magyarországi, a sokszínű nemzeti kultúrát hitelesen tolmácsoló kiállítások rendezője: harminc országban százhetven kiállítási terve valósul meg. Nagyméretű plasztikus intarziáit középületek enteriőrjei őrzik.

A szigorú belsőépítészeti tevékenységen kívül a kézműves iparművészet területén is kimagaslót alkot: famozaik-kollázsai szerves részeit képezik iparművészeti tevékenységének. Fekete György belsőépítészeti dokumentációinak száma több mint háromszázötven, valamint több száz szakcikk és tanulmány írója, művésztársaival folytatott beszélgetéseit, esszéit, valamint verseit tizenöt kötetben jelenteti meg.

A rendszerváltozást követő első kormányban a művelődési tárca kulturális helyettes államtitkára, alapítója és első elnöke a Nemzeti Kulturális Alapnak, továbbá alapító elnöke a Magyar Örökség díj Bizottságának, újrarendezte és főszerkesztőként gondozta a Magyar Iparművészet című folyóiratot. 1996-ban habilitált, majd egyetemi tanárként oktatott a soproni Nyugat-magyarországi Egyetem Alkalmazott Művészeti Intézetében, melynek alapítói között tartják számon, ma az egyetem professor emeritusa.

Kulturális közéleti szerepvállalásának kiteljesedése a Magyar Művészeti Akadémia, mint köztestület létrehozása.

Fekete György hitvallását a 85. születésnapján megrendezett életmű-kiállítás katalógusában így összegzi:

„Üzenem a Hazának, hogy jutalom volt fiának lenni, bölcsőjében életre ringani, erős karjaiban emberré érni, közös hajlékába szegődni nemzetmegtartó szolgálatra, ünnepre, imába foglalt hálaadásra!”

A Magyar Művészeti Akadémia Nemzet Művésze díj Bizottsága a Nemzet Művésze címet adományozza, iparművészet művészeti területen Fekete György Kossuth-díjas belsőépítész, a Magyar Művészeti Akadémia tiszteletbeli elnöke részére, a kortárs iparművészet nagyformátumú és sokoldalú, több mint fél évszázados töretlen alkotómunkájának elismeréseként, oktatói munkássága megbecsüléseként.

Kampis Miklós építész – Építőművészet díjkategóriában

„Az építészet mindig is szakrális tevékenység volt. Egy fantasztikus dolog. Az ember ezáltal

alakítja környezetét. Ennek persze mindig úgy kellene történnie, ahogy a természet működik. Márpedig a természet nem akárhogy működik. Olyan erők működnek benne, amelyekkel még egy átlagos építész sincs tisztában" – vallja Kampis Miklós, aki a kaposvári – és az egész dél-dunántúli – építészeti élet vezető egyéniségeként csaknem hat évtizedes magas szintű, következetes építész életművet hozott létre.

A kivételes műveltséggel rendelkező, folyamatosan megújuló elméleti szakember a Rudolf Steiner nevével fémjelzett filozófiai irányzat, az antropozófia jeles hazai képviselője.

Településrendezőként Kampis Miklós elsősorban részletes rendezési tervek készített, amelyek a kisebb tömbnagyságú feladatoktól Kaposvár városközpontjának egészére kiterjedő munkáig terjedtek. A városközpont rekonstrukciós terve az elsők közt foglalkozott a vidéki városok revitalizációjával, amely esztétikum és racionalizmus harmóniáját megteremtve a mai napig példaértékű a hasonló fejlesztések számára.

Az „építészet felkent tanítómestere" az organikus építészet legfontosabb magyarországi szervezete, a Kós Károly Egyesülés létrehozója, amely munkái számát és jelentőségét tekintve ma már az ország egyik legnagyobb, azonos elveket valló építészeinek csoportja.

A Magyar Művészeti Akadémia Nemzet Művésze díj Bizottsága a Nemzet Művésze címet adományozza, építőművészet művészeti területen Kampis Miklós Kossuth-díjas építőművész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja részére, a magyar organikus építészet iskolateremtő képviselőjeként létrehozott, városképformáló, példaértékű életműve elismeréseként és megbecsüléseként.

Kunkovács László fotóművész, néprajzkutató – Fotóművészet díjkategóriában

„Még diákkoromban akasztottam a nyakamba a gépet, és ha úgy tudnék rajzolni, mint Dürer, ezt a csodaszerszámot akkor sem hagynám el soha" – vallja Kunkovács László, aki a magyar fotóművészet elismert alkotói között is egyedülálló, azzal a többlettel, hogy etnográfiai, kultúrtörténeti, szociográfiai témáit kutatói alaposággal dolgozza fel, így összekötve a tudományt a művészettel.

A tanítóként végzett, majd az MTI fotóriporter-tudósítójaként egy évtizeden át munkálkodó Kunkovács László életművének essenciája, hogy megörökíti a világ különböző pontjain eltűnőben lévő életformákat: s műveit a személyes jelenlét, a tapasztalás élménye gazdagítja, teszi hitelessé.

A világirodalom klasszikusa, Émile Zola azt tartotta:

„Addig nem állíthatjuk, hogy valamit igazán láttunk, amíg le nem fényképeztük."

Ez a kinyilatkoztatás a Kunkovács-archívum szellemi iránytűjeként is megállja a helyét (hiszen): harmincnál is több falu vásárát fényképezte, lovas ünnepeket, folklórfesztiválokat, és a népi vallásosság, népszokások, temetők, archaikus sírjelek éppúgy jelen vannak, munkásságának széles spektrumában, mint a régi mesterségek, ősepítmények, a tanyavilág, a pásztorkodás, és

a tájegységek arculatáról készített felvételek. Élete második felében rendszereztek voltak keleti utazásai: évtizedes Ázsia-járása során csaknem húsz nép körében készített képeket.

Sokoldalúságát reprezentálják eddig megjelent önálló kötetei is, amelyekben nemcsak a kiváló fotóművészt, hanem a felkészült etnográfust és a bölcs író is tisztelhetjük.

Kunkovács László egész életét meghatározza a fotó iránti elkötelezettség, és az, hogy azokat az elemeket kutatja a különböző kultúrákban és hagyományokban, amelyek összekötik az emberiséget.

A Magyar Művészeti Akadémia Nemzet Művésze díj Bizottsága a Nemzet Művésze címet adományozza, fotóművészet művészeti területen Kunkovács László Kossuth-díjas fotóművész, néprajzkutató, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja részére a vizuális antropológia és az etnográfia módszereit alkalmazó, kultúránknak, hagyományainknak örökérvényű igazságait feltáró, forrásértékű életműve elismeréseként és megbecsüléseként.

Lator László költő, műfordító, esszéista – Irodalom díjkategóriában

A költészet szerepéről többféle felfogás létezik: általában úgy gondolják, hogy a költő a társadalomról akar valamit mondani az embereknek, azonban Lator László szándékai szerint nem az anyagi világot, hanem a születéssel és a halállal terhelt mindenséget örökíti meg verseivel, egyfajta létlírárt alkot.

A német–magyar szakon végzett Eötvös-kollégista gimnáziumi tanári pályafutását követően az Európa Kiadó lektora, később főszerkesztője.

Az irodalmi életben sokáig műfordítóként volt jelen: Shakespeare-, Lessing-, Blok-, Lermontov-, Schiller-, Montale-versek, -alkotások tolmácsolója, értékteremtő közvetítője, akinek meggyőződése, hogy „a nyelv nemcsak a költészet hordozója, hanem készítője”. Számára úgy szólal meg egy vers, ha magyarul olvassa.

Versekkal a Magyarok és a Válasz című folyóiratokban jelentkezik először; az első Sárangyal című kötete már az 1940-es években összeállt, azonban csak 1969-ben lát napvilágot.

A kortárs magyar lírában Lator László költői életművének egyedi kifejezőmódját szűkszavúsága és a kötött formákhoz történő ragaszkodása jeleníti meg.

Hosszú időn át szerkeszti A Magyar Költészet Kincsestára sorozatot; a Digitális Irodalmi Akadémia, valamint a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia alapító tagja.

Jelentős pedagógus és esszéista. Műfordítóként egyetemi szemináriumain hallgatók nemzedékeit neveli és oktatja; a Lyukasóra irodalmi ismeretterjesztő műsor alapítója Gyurkovics Tibor, Mészöly Dezső, Lukácsy Sándor mellett.

Vörös István irodalomtörténész, egykori tanítványa méltatása szerint:

„Lator László költői nagysága elképzelhetetlen műfordító életműve nélkül. Lator László költői és műfordító életműve elképzelhetetlen esszéírói munkássága nélkül, és mindezt kiegészíti, alátámasztja, erősíti tanári ténykedése. Életművének elemei kölcsönösen feltételezik és erősítik egymást.”

A Magyar Művészeti Akadémia Nemzet Művésze díj Bizottsága a Nemzet Művésze címet adományozza, irodalom művészeti területen Lator László Kossuth-díjas költő, műfordító, esszéista részére, a kortárs magyar lírai költészet egyedülálló életművével történő gyarapításáért, és a nemzeti irodalmi műveltséget gazdagító értékteremtő műfordítói tevékenységének elismeréseként.

Orosz István grafikusművész – Képzőművészet díjkategóriában

„Vannak dolgok, amelyeket el tudok képzelni és le tudok rajzolni. Vannak, amelyeket el tudok

ugyan képzelni, de nem tudok lerajzolni. Van viszont egy harmadik lehetőség is: amelyeket le tudok ugyan rajzolni, de nem tudok elképzelni. Ez az igazán érdekes: olyan dolgokat megjeleníteni, ami ott születik meg az asztalon..."

A sokarcú, sok műfajú Orosz István grafikai lapjait, archaizáló formai elemek, művészettörténeti utalások, játékos önreflexiók fűzik össze a posztmodern irányzatokkal. Jellemző grafikai stílusa 19. századi metszeteket idéz; számos alkotásán jelennek meg természettudományos, különösen a geometria és az optika köréből választott témák.

Szívesen kísérletezik a téri illúziókeltés megjelenítésére kifejlesztett perspektivikus ábrázolás túlzásaival, valamint az anamorfózis technikájának megújításával, s pályafutása indulása óta foglalkozik alkalmazott grafikával.

A kettős jelentésű munkák, optikai illúziók, geometriai paradoxonok és anamorfózisok elméletével, történetével és filozófiájával is foglalkozik, több publikációja is megjelent ebben a témában.

A Nyugat-Magyarországi Egyetem Alkalmazott Művészeti Intézet, Tervezőgrafikai Tanszékének alapítója, számos külföldi egyetem vendégprofesszora.

A nemzetközi diskurzus által is számontartott életművének jelentős részét képezik az animációs filmjei éppúgy, mint szépirodalmi alkotásai.

Kernács Gabriella művészettörténész szavaival: „Orosz István magas rangú művész-kérdező magyar és nemzetközi porondon egyaránt. Ehhez a ranghoz úgy kell tudni rajzolni, mint a reneszánsz mesterek, olyan alázattal kell dolgozni, mint a középkori miniátorok, úgy kell látni, mint a szürrealisták, a furcsa álmok festői.

Pilinszky János így kezdi egyik versét: »Előhívom a lehetetlent.« – Orosz István minden munkáján ezt teszi."

A Magyar Művészeti Akadémia Nemzet Művésze díj Bizottsága a Nemzet Művésze címet adományozza, képzőművészet művészeti területen Orosz István Kossuth-díjas grafikusművész, filmrendező, író, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja részére, a kortárs magyar képzőművészet rangját világszerte gyarapító, egyedi hangvételű grafikusművészetének nagyrabecsüléseként, és sok műfajú, példaértékű életműve elismeréseként.

Rófusz Ferenc animációsfilm-rendező – Filmművészet díjkategóriában

Rófusz Ferenc, számos pályatársához hasonlóan, nem a főiskolai, egyetemi képzést választotta, hanem a Pannónia Filmstúdióban fázisrajzolóként, kulcsrajzolóként, később animátorként dolgozva jutott el a rövidfilmek rendezéséig.

Második önálló alkotása, az 1981-ben forgatott, háromperces A légy váratlan és hatalmas sikert hozott részére és az aranykorát élő animációs mozgóképművészet számára: az alkotásért magyarországi rendezőként elsőként kapott Oscar-díjat.

A mai nézőt is lenyűgöző, aktualitását mára sem elvesztő, torokszorító parafrázisaként

elkészített Holtponiban is a szubjektív nézőpontot használta Rófusz, egy kivégzésre ítélt ember utolsó perceit ábrázolva; következő filmjével, a Gravitációval teljesedett ki pályája első korszaka.

Rófusz Ferenc a nyolcvanas évek közepén a Német Szövetségi Köztársaságba, majd Kanadába költözött, ahol neves stúdióknak, reklámügynökségeknek dolgozott rendezőként, animátorként, grafikai tervezőként; s az ezredforduló táján kapcsolódott be újra a magyarországi filméletbe. Külföldi kalandozásai során egyetlen egyedi filmet sem gyártott, mivel úgy tartja, hogy amit itt Magyarországon talált ki, azt itt is szeretné megvalósítani.

Új, önálló alkotások, mint a Ceasefire! (Tűzet szüntess!) és Ticket mellett a gyermekeknek készített filmsorozatok (Hoppi mesék) révén is egyre intenzívebb kapcsolatot tart közönségével és az elmúlt évben befejezte Utolsó vacsora című vegyes technikájú filmjét, amelyet több mint negyven éve tervezett megvalósítani.

A nemzetközileg ismert és elismert alkotó a Budai Rajziskola oktatója, valamint a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem címzetes egyetemi tanára, beteljesítve ezzel hitvallását: a fiatal tehetségek gondozását.

A Magyar Művészeti Akadémia Nemzet Művésze díj Bizottsága a Nemzet Művésze címet adományozza, filmművészet művészeti területen Rófusz Ferenc Oscar-díjas és Kossuth-díjas animációsfilm-rendező részére a magyar animációs mozgóképművészet nemzetközi elismertségéhez hozzájáruló alkotótevékenységének megbecsüléséért, különleges technikákkal létrehozott életműve méltatásaként.